

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE „KULTURA JAKO SPOLEČNÝ JAZYK“

Město Brno a Knihovna Jiřího Mahena v Brně pořádají 11. června 2026 mezinárodní konferenci Kultura jako společný jazyk, která otevře debatu o roli kultury v budování otevřené a soudržné společnosti. Konference nabídne prostor pro sdílení zkušeností, inspiraci i otevřenou diskusi o tom, jak zpřístupnit kulturu všem bez ohledu na jazyk či původ.

Témata jako sociální inkluze, zapojování cizojazyčně hovořících komunit nebo připravenost kulturní infrastruktury na jejich potřeby dnes patří mezi klíčové výzvy nejen pro veřejné instituce, ale i pro samotné organizátory kulturního života. V kontextu rostoucí diverzity obyvatelstva nabývají tyto otázky na významu a vyžadují systematickou pozornost i sdílení dobré praxe.

11. 6. 2026

KNIHOVNA JIŘÍHO MAHENA V BRNĚ

KDY: 11. 6. 2026, 10:00 (registrace od 9:30)

KDE: Ústřední budova Knihovna Jiřího Mahena (Strattenbachův palác),
4. patro – velký sál

JAZYKY KONFERENCE: Konference bude probíhat v českém a anglickém jazyce
a bude simultánně tlumočena.

PŘIHLAŠOVÁNÍ PRO PASIVNÍ ÚČAST
<https://forms.gle/qGgmFWuxujdrs6tLA> Vstup zdarma.

KONTAKT:

Veronika Majíčková (Magistrát města Brna)
+420 778 400 380, majickova.veronika@brno.cz

Olga Čejková (Knihovna Jiřího Mahena v Brně)
+420 739 624 330, cejkova@kjm.cz

Knihovna
Jiřího Mahena
v Brně

Ministerstvo
kultury

PROGRAM

9:30 – 10:00: Registrace

10:00 – 11:00: Zahájení

- **Úvodní přednáška:** Daniel Styles / Kulturní centrum Vitamin

11:00–12:00 Blok 1: mezinárodní inspirace

anglicky, tlumočení do češtiny zajištěno

- **Imanol Galdos** / Odbor kultury San Sebastián (Španělsko) – Baskický model kulturní normalizace a společenské soudržnosti
- **István Puskás** / zástupce primátora města Debrecen (Maďarsko) – Budování kolaborativních komunit
- **Jurga Knyvienė** / Kaunas City Chamber Theatre (Litva) – Serpantine Laboratory – Umění bez hranic

12:00 – 13:00 obědová pauza (oběd si každý zajišťuje sám)

13:00–14:30 Panelová diskuse

„Kulturní infrastruktura a její připravenost“

Panelová diskuse bude mít 2 části – krátká prezentace projektů a témat panelistů a na ni navazující moderovaná diskuse.

Moderuje:

- **Iva Pouličková** (Brno Expat Centre).

Hosté panelové diskuse:

- **Iryna Zabiiaika** / Ukrajinské centrum v Brně – České muzeum jako místo pro integraci Ukrajinců
- **Aaron Collier** / Czech Theater – Divadlo jako cesta k české kultuře
- **Kateřina Báňova** / Brno Expat Centre – Když nadšení pomáhá: jak i malá organizace může podpořit a znásobit růst kulturních iniciativ
- **Lenka Šafránková Pavlíčková** / Knihovna Jiřího Mahena v Brně – Neviditelná práce míru: Knihovna Jiřího Mahena jako záměrně budovaná infrastruktura setkávání
- **Miroslav Zima** / DROM, romské středisko

14:30–15:00 Pauza

15:00–16:00 Blok 2: Komunitní spolupráce

- **Magdaléna Rychlíková** / Spolek Zaedno – Projekt „Kamarádi“ – multikulturní výchova a právo na inkluzivní vzdělávání dětí se sociokulturním znevýhodněním
- **Orkun Türkmen & Šimon Peták** / Yolda Collective – Sdílený prostor: Sociálně angažované umění pro společenskou soudržnost
- **Daniel Styles** / Vitamin Cultural Centre – Kulturní centrum Vitamin – Projekt „Infame Radio“

ABSTRAKTY

ÚVODNÍ PŘEDNÁŠKA

Daniel Styles / Kulturní centrum Vitamin

Daniel Robertson-Styles je kreativní ředitel a projektový manažer působící na pomezí kultury, umění a občanského života. V Brně spoluvěduje kulturní centrum Vitamin a Infame Radio, kde se podílí na dramaturgii, identitě projektů i rozvoji mezinárodních partnerství, zároveň také spolupracuje s městem Brnem na kulturních iniciativách. Vystoupil jako řečník či moderátor na významných evropských platformách, jako jsou Trans Europe Halles nebo Eurocities Cultural Forum, a zastupoval brněnskou kreativní scénu například na fóru Meet the Mayor. Než se začal věnovat kulturnímu managementu, působil profesionálně jako baletní tanečník a choreograf v Národním divadle Brno a v Bayerisches Staatsballett v Mnichově. Vedl několik projektů programu Kreativní Evropy, mimo jiné 25AV — celoevropskou platformu propojující audiovizuální umělce a hudebníky — či Bridging Movements, mezinárodní mentoringový program pro začínající baletní tanečníky. Ve své práci dlouhodobě propojuje lokální kulturní prostředí s širšími evropskými sítěmi

BLOK 1: MEZINÁRODNÍ INSPIRACE

anglicky, tlumočení do češtiny zajištěno

Imanol Galdos / Odbor kultury San Sebastián (Španělsko)

Baskický model kulturní normalizace a společenské soudržnosti

Moje prezentace se zaměřuje na Baskicko. Hlavní teze spočívá v argumentu, že obrana menšinových reálií se stala základem pro budování soudržné společnosti a dosažení významného mezinárodního postavení. Zatímco některé narativy naznačují rozpor mezi ochranou místních identit a přijímáním globálních perspektiv, baskický případ ukazuje, že dosahování otevřených společností začíná péčí o místní a domácí reálie a respektem k nim.

Návrh se zabývá následujícími klíčovými historickými a společenskými pilíři:

- **Historická obnova:** V 60. letech 20. století hrozilo baskickému jazyku a kultuře zánik v důsledku restriktivních opatření Frankovy diktatury.
- **Společenská odpovědnost:** Navzdory tomuto složitému kontextu převzala široká škála společenských aktérů odpovědnost za proces obnovy a normalizace.
- **Plná normalizace:** Od obnovení demokracie ve Španělsku se tento proces urychlil; dnes, o šedesát let později, dosáhla baskická kultura a jazyk plné úrovně normality. Za zmínku stojí také to, že baskická kultura zasahuje i do jižní Francie.
- **Kultura jako nástroj soužití:** Přestože baskická společnost prošla obdobími rozdělení a polarizace, kultura byla klíčovým nástrojem pro soužití a stala se silnou mezinárodní značkou.
- **Integrace a rozmanitost:** Dnešní společnost je velmi odlišná od té před šedesáti lety, přičemž imigrační populace dosahuje 14 %. Úspěšně pracujeme na jejich integraci tím, že respektujeme jejich vlastní identity a zároveň dosahujeme velmi pozitivních výsledků při předávání baskického jazyka a kultury novým generacím.

Věříme, že tento model, který kombinuje vysoké globální ukazatele hospodářského a sociálního rozvoje s obranou menšinového dědictví, nabízí pro váš mezinárodní kongres cennou perspektivu.

István Puskás / zástupce primátora města Debrecen (Maďarsko)
Budování kolaborativních komunit

Město Debrecín v současnosti prochází dynamickým obdobím změn, které komplexně ovlivňují ekonomiku, bydlení, infrastrukturu, vzdělávání, kulturu i různé systémy služeb. Významným prvkem těchto proměn je i změna ve složení obyvatelstva města – v oblasti vysokoškolského vzdělávání a hospodářství se objevuje velký počet cizinců, kteří v současnosti tvoří přibližně 7 % populace města.

Integrace této nové komunity s rozmanitým etnickým a kulturním složením (na zdejší univerzitě studují studenti ze 140 zemí) a snaha učinit Debrecín inkluzivnějším místem patří k nejdůležitějším výzvám současnosti. Místní samospráva se do tohoto procesu snaží aktivně zapojovat jako klíčový aktér, zprostředkovatel a koordinátor ve spolupráci s různými partnery.

Prezentace představuje dva příklady, jejichž prostřednictvím tyto procesy řídíme. První se týká zahraničních univerzit (Re:shape the City), druhý si klade za cíl podpořit lokální život komunity expatů (OTT:HOME).

Jurga Knyvienė / Kaunas City Chamber Theatre (Litva)
Serpentine Laboratory – Umění bez hranic

Na inspirativním příkladu dlouhodobého inkluzivního programu pro scénická umění s názvem Laboratoř Serpentina (Serpentine Laboratory) představujeme přehled konceptuálních i metodických výzev a perspektiv v inkluzivním dramaturgickém plánování. Odbourávání ablistického světa (světa diskriminujícího lidi se zdravotním postižením) probíhá na všech úrovních – od socializace po seberealizaci, od porozumění umění po uměleckou přítomnost, od komunity po představení, od učení se mluvit po sdílení světonázoru, od hledání prostoru po institucionální vliv. Tato neustálá a nikdy nekončící změna jakožto povinný stav platformy je v Laboratoři Serpentina vnímána jako hlavní hybatel celého procesu.

Laboratoř Serpentina je platforma Městského komorního divadla v Kaunasu určená pro lidi s různým zdravotním postižením, kteří chtějí tvořit divadlo, ale kvůli svému handicapu neměli možnost scénické umění studovat. Program byl inspirován uměleckým zmocněním skrze rozmanitost a poháněn konceptem Kaunasu jako Evropského hlavního města kultury 2022 a výzvami, které z toho pro kulturní aktéry v Kaunasu vyplynuly.

Od roku 2019 rozvíjejí tvůrci Laboratoře Serpentina tuto platformu prostřednictvím různých formátů – od malých uměleckých týmů přes komunitní projekty a individuální práci až po samotnou uměleckou produkci. Všechny tyto formáty jsou zahrnuty ve finální verzi tříletého programu, který je realizován v letech 2025–2027. Další výzvou je nyní ovlivnit vzdělávací a umělecké instituce, aby prvky tohoto programu zavedly a poskytly kvalifikaci i partnerství s cílem dosáhnout úplného začlenění lidí se zdravotním postižením do vzdělávacích procesů a umělecké praxe.

PANELOVÁ DISKUSE: „KULTURNÍ INFASTRUKTURA A JEJÍ PŘIPRAVENOST“

Panelová diskuse bude mít 2 části – krátká prezentace projektů a témat panelistů a na ni navazující moderovaná diskuse.

Moderuje:

Iva Pouličková (Brno Expat Centre)

Jako koordinátorka Buddy Programu v Brno Expat Centre Iva v Brně doslova „hledá cizincům české kamarády“ a pomáhá jim zapustit kořeny. Současně působí jako koordinátorka mezinárodní vědecké komunity v organizaci Czexpats in Science. Její přístup k integraci vychází z vlastní dlouholeté zkušenosti s životem v zahraničí a z hlubokého porozumění inovačnímu ekosystému Brno Regionu. Díky plynulé angličtině, francouzštině a španělštině se snadno pohybuje v multikulturním prostředí, kde využívá i své dřívější zkušenosti z technologického sektoru.

Hosté panelové diskuse:

Iryna Zabiia / Ukrajinské centrum v Brně
České muzeum jako místo pro integraci Ukrajinců

V příspěvku bych ráda zdůraznila roli a možnosti muzeí v procesu zapojení Ukrajinců do kulturního života v České republice. Budu se opírat o konkrétní zkušenosti ukrajinské komunity v Brně při spolupráci s Moravským zemským muzeem. Zdůrazním potřebu vzájemného podporování při tvoření obsahu a nabídky služeb s oporou na jednotlivé case study (pořádání akcí, komentované prohlídky

s tlumočením, přednášky a prohlídky pro děti).

Mimo ostatní se soustředím na zkušenosti získané v rámci návštěv muzea za účelem výuky dětí. V rámci projektu Kořeny a křídla, který nabízí metodiku výuky dějepisu pro ukrajinské děti za hranicemi Ukrajiny, ukrajinská sobotní škola v Brně kombinuje znalosti, které děti získávají v českých školách, nabízí ukrajinský kontext a při tom využívá možností českého muzea a jeho expozic. Taková kombinace vede ke skutečné integraci, nikoliv asimilaci, kde se fakta a informace z různých kulturních prostředí na sebe navazují a doplňují se.

Dalším krokem pro takový proces může stát spolupráce na tvoření expozic a metodik výuky zaměřených na všechny děti (a dospělé), ne jen na zástupce jedné menšiny. Současná snaha o integraci se tak může jevit jako součást širšího a mnohem zakotvenějšího procesu produktivního spolužití, který v dějinách je spíše pravidlem než výjimkou. Cílem příspěvku bude nastínění takových možností a perspektiv.

Aaron Collier / Czech Theater
Divadlo jako cesta k české kultuře

Může divadlo pomáhat lidem navázat vztah s českou kulturou? Tenhle příspěvek reprezentuje praxe řečníku v rámci skupiny Czech Theater, z.s., kterou spoluzaložil Aaron Collier, američan původně z blízka Bostonu, který v Brně žije už od roku 2004. Skupina prezentuje české činohry v angličtině, aby mohla zpřístupnit českou divadelní kulturu lidem, kteří nerozumí českému jazyku, a ukázat Čechům jiný pohled na svou kulturu, než na který jsou zvyklí, a takhle překlenout mezery mezi kulturami. Divadlo je důležitá součást českého kulturního života, na což poukazuje zapsání českého amatérského divadla do seznamu UNESCO. Czech Theater, z.s. zatím v Brně dokázal spojit lidi z více než 30 zemí, aby všichni pracovali na stejné vlně a rozuměli si a aby porozuměli kultuře místa, kde bydlí. Příspěvek zahrnuje jak přestavení divadla Czech Theater, z.s. přispělo k vzájemnému porozumění Brňáků a lidí z jiných částí světa. Protože soubor je amatérský, zahrnuje lidi, který by se jinak takového kulturního života neměli možnost účastnit.

Kateřina Báňová / Brno Expat Centre
**Když nadšení pomáhá: jak i malá organizace může podpořit
a znásobit růst kulturních iniciativ**

Projekt „Welcome to My District“ představí Katka Báňová z Brno Expat Centra. BEC je organizace, která se ve spolupráci s MMB stará o okolo 12 000 kvalifikovaných cizinců, kteří v Brně pracují v nadnárodních firmách, na univerzitách nebo ve výzkumných institucích.

Katka má na starosti eventy a komunitní aktivity, což také zahrnuje možnosti propojování expatů s místními a podpora jejich lepší integrace do místní komunity. Jeden z projektů tak zahrnuje komentované procházky po různých čtvrtích Brna, kde sami expati bydlí. Umožní tak nově přichozím cizincům lépe poznat místo svého bydliště, najít příjemné podniky nebo potřebné služby, a cítit se tak lépe. Každý z expatů – dobrovolníků v projektové skupině zpracoval procházku po své čtvrti, a ty se budou průběžně veřejně nabízet.

Lenka Šafránková Pavlíčková / Knihovna Jiřího Mahena v Brně – Neviditelná práce míru: Knihovna Jiřího Mahena jako záměrně budovaná infrastruktura setkávání

Lenka Šafránková Pavlíčková / Knihovna Jiřího Mahena v Brně – Neviditelná práce míru:
Knihovna Jiřího Mahena jako záměrně budovaná infrastruktura setkávání

Veřejný diskurs je neustále saturován příběhy ohrožení a konfliktu. Přitom paralelně – tiše a bez titulků – probíhá jiná práce. Lidé propojují komunity, překračují jazykové bariéry, pomáhají si se sousedy, které ještě nedávno neznali.

Výzkumy ukazují, že práci na budování každodenního míru vykonávají ve společnosti především ženy – Češky i cizinky. Tato práce je reálná, doložitelná. A systematicky neviditelná. Program Everyday Peacemakers – Každodenní mírotvůrkyně vznikající v Knihovně Jiřího Mahena v Brně jako součást nového projektu „Vzdělávání pro sebevědomé občanství“ (OP JAK, 2026–2028) ji chce zviditelnit.

Vychází z brněnského výzkumu sociálních sítí migrantských komunit (Topinka et al., 2018) i z mezinárodních konceptů: everyday peace (Mac Ginty), bridging social capital (Putnam), informal peacebuilding, a ptá se: co konkrétně v Brně každodenní mír znamená? Kdo ho dělá? A jak může knihovna přispět?

Odpovědi nehledáme sami. V brněnských komunitách cizinců působí ženy, které majorita prakticky nezná, přestože pro svou komunitu a každodenní soužití ve městě dělají nesmírně mnoho. Právě ony jsou těmi, s nimiž program Everyday Peacemakers vzniká – kolem organicky rostoucí sítě gatekeeperek z různých komunit, které jsou od začátku jeho spoluvůdkyněmi a samy zvou další.

Program CultureLABORATORY tuto spolupráci uvádí do praxe prostřednictvím komunitních kulatých stolů, participativních kulturně-vzdělávacích akcí, vzdělávacích programů pro veřejnost (CultureLAB EDU) a průběžné komunikace prostřednictvím podcastu CulturePOT a sociálních sítí (vše součástí projektu OP JAK). Knihovna přitom není jen hostitelem – je záměrně budovanou vztahovou infrastrukturou. Klinenbergův výzkum empiricky dokládá, proč právě knihovny mají pro tuto roli jedinečné předpoklady: veřejná přístupnost bez ohledu na původ a příjem, nekomerční logika a fyzická přítomnost.

Příspěvek nabídne konkrétní designové principy, které za tímto projektem stojí – a otevře prostor pro dialog. KJM hledá partnery – knihovny, kulturní instituce, výzkumníky, komunitní organizace i nadšené jednotlivce – kteří chtějí podobné věci zkusit nebo sdílet zkušenosti.

Miroslav Zima / DROM, romské středisko

DROM, romské středisko, je příspěvková organizace zřízená statutárním městem Brnem za účelem poskytování podpory městským částem v procesu sociálního začleňování. Pomáháme jednotlivcům na jejich cestě za lepším životem, podporujeme lidi ohrožené sociálním vyloučením, posilujeme romské studenty a iniciativy, propojujeme občanský a veřejný sektor a hledáme nové přístupy a řešení pro lepší spolupráci. Miroslav Zima působí jako zástupce ředitele DROMu. Stál u zrodu projektů, jejichž výsledky se staly systémovými nástroji v procesu integrace Romů.

BLOK 2: KOMUNITNÍ SPOLUPRÁCE

Magdaléna Rychlíková / Spolek Zaedno – Projekt „Kamarádi“ – multikulturní výchova a právo na inkluzivní vzdělávání dětí se sociokulturním znevýhodněním

Kamarádi je dlouhodobý projekt neziskové organizace Spolek Zaedno. Jedná se o vzdělávací projekt pro děti, který začal v roce 2012. Má působnost po celé České republice, ale stává se, že tuto teritoriální hranici překračujeme.

Hlavní témata, ke kterým projekt Kamarádi přispívá, jsou vzdělávání v jazycích národnostních menšin, multikulturní výchova a právo na inkluzivní vzdělávání dětí se sociokulturním znevýhodněním – jazyková bariéra, národnostní odlišnost, nízký sociální a ekonomický status.

Projekt má několik hlavních aktivit, které se vzájemně prolínají a tvoří jednotný celek. Jsou to vydávání tištěného časopisu Kamarádi; interaktivní verze časopisu; celostátní dětská soutěž Vícejazyčnost je bohatství. Nedílnou součástí projektu jsou také akce na místní i celostátní úrovni, které slouží k jeho prezentaci. Patří mezi ně semináře pro odborníky, kreativní dílny, besedy, vernisáže i prezentace národních kultur, folkloru a tradic.

Za ta dlouhá léta, po která je projekt realizován s velkým nasazením spolkem Zaedno i řadou podporovatelů a dobrovolníků z různých koutů České republiky, se stal pro mnohé z nás skutečnou srdcovou záležitostí. Kamarádi jsou dnes známí napříč republikou – dostávají se do škol, knihoven i organizací pracujících s dětmi. Projekt je důkazem z praxe, že pozitivní přístup k rozmanitosti, vícejazyčnosti a různým kulturám nás obohacuje a spojuje.

Projekt Kamaradi má pečlivě spravovaný a obsahově bohatý web www.kamaradi.eu, kde najdete řadu vzdělávacích materiálů k bezplatnému využití, multikulturní programy, online hry a kvízy, audio i video nahrávky. Každý si zde může najít něco zajímavého, především však slouží jako nástroj pro vzdělávání dětí a posilování interkulturního a vícejazyčného vzdělávání. Jak námi vytvářené materiály, tak celý projekt i jeho prezentace jsou postaveny na kreativitě a hravém přístupu. Nabízíme proto také interaktivní prezentace, při nichž se publikum stává aktivní součástí programu a může si na vlastní kůži vyzkoušet naše hry i další kreativní vzdělávací metody.

Orkun Türkmen & Šimon Peták / Yolda Collective

Sdílený prostor: Sociálně angažované umění pro společenskou soudržnost

Prezentace s názvem „Shared Ground“ (Sdílený prostor) zkoumá potenciál společensky angažovaného divadla podporovat otevřenou a inkluzivní společnost, a to prostřednictvím participativních a zejména pohybových uměleckých postupů. Tvorba založená na pohybu snižuje závislost na mluveném slovu a má silný potenciál otevírat alternativní cesty ke komunikaci, budování důvěry a vzájemnému porozumění. Sílu pohybu a pohybové tvorby lze využít jako nástroj ke smazávání kulturních rozdílů a jazykových bariér.

Vzhledem k povaze komunitní práce nás přirozené napětí mezi „fungováním v rámci skupiny“ a „individuální zkušeností“ neustále nutí hledat v této dynamice rovnováhu a zároveň otevírá cesty k dialogu mezi různými kulturami a prostředími. Toto napětí staví kulturní angažovanost nejen do role kreativní praxe, ale činí z ní zásadní nástroj pro sociální soudržnost. Prezentace na konkrétních případových studiích ukazuje, jak mohou divadlo a participativní umění fungovat jako most přes sociální, kulturní a jazykové propasti a zároveň dávat hlas méně zastoupeným komunitám.

Prostřednictvím případových studií komunitních projektů kolektivu Yolda – jako jsou „Recycle of Movements“, „The Season We Share“, „The Power of Kindness“ a především aktuálně se rozvíjející projekt „Shared Ground“ vznikající ve spolupráci s Centrem pro cizince (Brno) – prezentace zdůrazňuje význam společensky angažovaného umění pro mezikulturní a mezilidskou výměnu.

Daniel Styles / Kulturní centrum Vitamin
Projekt „Infame Radio“

Tato prezentace představuje Infame Radio, nezávislé brněnské online rádio, které funguje jako dynamická platforma propojující lokální kreativní scénu s mezinárodními sítěmi.

Projekt představí Daniel Robertson-Styles, kreativní ředitel stanice a spoluzakladatel Kulturního centra Vitamin. Na praktických příkladech a celoevropských iniciativách (jako je audiovizuální platforma 25AV) ukáže, jak Infame Radio podporuje současné umělce, buduje lokální komunity a propojuje brněnský kulturní ekosystém s širšími evropskými platformami. Daniel se také podělí o zkušenosti ze svého dlouholetého působení v oblasti mezinárodního kulturního managementu a budování komunit.

